

Komiškas, kartu
ir jaudinantis
pasakojimas...

Originalus romanas
apie sielvartą, netektį
ir pokyčius.

– *Daily Mail* –

Izaokas ir kiaušinis

BOBBY
PALMER

BOBBY PALMER

Izaokas
ir
kiaušinis

Iš anglų kalbos vertė
Liucija Vakarė

VILNIUS, 2023

Versta iš:
Isaac and the Egg
by Bobby Palmer

Bibliografinė informacija
pateikiama Lietuvos integralios bibliotekų
informacinės sistemos (LIBIS) portale *ibiblioteka.lt*

© Vertimas į lietuvių kalbą, Liucija Vakarė, 2023

© Viršelis, Andrew Smith, 2023

© Leidykla VAGA, 2023

ISBN 978-5-415-02698-2

– Atlikta, – tarè rupūžè,
išbraukdama žodį
Atsikelti

ARNOLD LOBEL

PIRMA DALIS

KIAUŠINIS

PIRMAS SKYRIUS

Izaokas Adis stovi ant tilto pakraščio, neapsispręsdamas, ar šokti. Rankomis gniaužia geliantį akmeninį turėklą. Išskvepiamas oras užstoja vaizdą. Trypčiodamas jaučia, kaip po nerimstančiomis kojomis ant šaligatvio girgžda rytinis šerkšnas. Jau kurį laiką drąsinasi tas sušalusias kojas perkelti per turėklus ir pulti į prarają. Jam nelabai sekasi. Pro kraštą žvilgtelėjęs žemyn, bedugnės gelmėse regi šniokščiančią vandens srovę. Sunkiai įžiūrima, juoda kaip naktis upė penkiasdešimties pėdų gylyje. Tas vaizdas neįplieskia beveik jokių jausmų – nei pagarbūs žavėjimosi, nei baimės. Jis net neverkia, nors pastarąsias kelias savaites ašaromis plūdo kaip ta upė. Gal kaltas vėjas,

o gal ašaros, dar nenuriedėjusios ant skruostų, virto ledukais. Izaokas – tikrai ne iš tų, kurie nesugeba jausti, bet į vandenį, nuo kurio jį skiria penkiasdešimt pėdų, žvelgia visai abejingai. Mintys sukasi apie kitus dalykus, širdis – kažkur toli. Iš gelmių jam riaumoja upė, bet Izaokas Adis – per toli, kad atsilieptų.

Trūkmingai švokšdamas, pamažu atsipeikėja. Žvilgsnį atplėšęs nuo upės, markstosi, tarsi čia staiga būtų atsidūręs nežinia iš kur. Jis neretai apsižiūri atsikliuvęs nepažįstamoje vietoje, bet kaip ten atsirado visiškai neįsivaizduoja. Pastaruoju metu taip nutinka vis dažniau. Atrodo, lyg, kūnui judant, smegenys atkakliai stengtųsi jį apsaugoti, todėl apmiršta, panyra į sąstingį. Šį kartą kūnas jį atnešė čionai. Ant tilto. Izaokas visas sustiręs, bet stingdančiam šalčiui toks abejingas, kad, mėgindamas susivokti, kaip čia atsidūrė, beveik nė nevirpa. Nužvelgia vieną tilto pusę, paskui – kitą. Prisimerkia. Šią vietą pažįsta ir tikrai žino, kad atėjo ne pėsčias. Niekaip nebūtų galėjęs nužingsniuoti į tokią pasaulio pakraštį. Jis gėrė, o tai nieko gero, nes akiuvaizdu, kad vairavo automobilį. O gėrė tikrai – burną tebedegina dvigubo viskio (taurių buvo daug) kartumas, liežuvis vis dar padengtas pigios kokakolos, su kuria jį maišė, apnašomis. Kad vairavo, akivaizdu – per miglą tilto gale mato neryškius turbūt savo palikto automobilio kontūrus. Tebeplieskia įjungti žibintai, pro praviras vairuotojo dureles, vos girdimas per upės šniokštimą, įspėjamai aidi tolimas pypsėjimas. Kaip vairavo, neprisimena. Neatmena nei gėrimų, nei kas juos padavė, nei ką sakė. Ko gero, „Man labai gaila“ arba „Būsi šalia, jei prireiktų“. Izaokui jų kalbos – visai kaip apačioje tekanti upė. Neiššifruojamas užsesys.

Jis vėl pažvelgia į vandenį, kuris pasveikina dar vienu čaižančiu vėjo šuoru. Dabar pajunta šaltį – jis vyniojasi aplink kojų pirštus, smelkiasi po kostiumo kelnių klešnėmis ir surakina šonkaulius. Į plaučius priplūdęs šaltas oras gniaužia kvapą. Izaokas tik dreba ir tvirčiau spaudžia turėklą. Nors nesninga, nedrebia šlapiu sniegu, jis vis tiek jaučiasi lyg pakliuvęs į smarkią pūgą. Įsivaizduoja mėlstančią nosį ir ausis. Kur paltas, nemaž neišivaizduoja, o vilkimas kostiumas visiškai neapsaugo nuo geliančio upės vėjo. Jam dar kartą dingteli mintis pulti žemyn, bet šį kartą tik tam, kad išsivaduočiau nuo šalčio. Plaštakų vis dar neįstengia pakrutinti, net kai bando pasitrinti virpančias rankas. Jis įstrigo. Paskersakiuoja į vandenį. Juodas kaip derva skystis kone kunkuliuoja. Apkvaitęs stebi, kaip liejasi per blizgančius akmenis ir nulaužtas šakas, spėliodamas, ar tarp jų yra ir nugaišusių šunų. Tai – vietinė legenda, kurią perskaitė laikraštyje.

Šunų savižudybių tiltas

Štai kaip jis pavadintas penktame laikraščio puslapyje. Ir net aprašytas „Vikipedijos“ skiltyje. Vieni sako, kad šiuo tiltu vedami šunys, net patys laimingiausieji, džiugiai puola ant akmenų apačioje, tiesiai mirčiai į glėbį. Kiti teigia: tiltą užvaldžiusi Vakarų Škotijos baltojo terjero, užmigdyto pačiame jėgų žydėjime, piktoji vėlė. Bent jau taip tvirtina toks vietinis keistuolis. Visi kiti – kitaip sakant, specialistai – mano, kad nuo tilto šunys puola, suvilioti laukinių gyvūnų, tikriausiai miškinių kiaunių kvapo. Tik kokie gi jie specialistai? Šunų savižudybių? Jų teigimu, neatsispyrę gardžiam kiaunių kvapui, ant apgau-

lingai slidaus tilto pakraščio atsidūrę šunys mirtiną klaidą supranta padarę tik tada, kai jau būna per vėlu. Galvą pametęs žioplėlis tikisi pasistiprinti, bet, žiūrėk, jau skrieja iš penkiasdešimties pėdų aukščio į upę. Tik pamanyk – tikėdamasis prisikimšti pilvą, patenki mirčiai į nagus. Izaokas apgailestauja, kad jam trūksta tokio pasiryžimo.

Ir ką jis bando apgauti? Juk puikiai žino, kad nešoks. Niekada ir neketino šokti. Turi dėkoti tam nenuoramai kipšiukui – silpnam balseliui savo galvoje, kuris *turėtų raginti šokti*, bet tas sugniuždytas balselis kužda kaip tik priešingai: „Nešok! – vaiposi. – Juk turi tiek daug visko, dėl ko verta gyventi.“ Izaokas supranta, kad kipšiukas tik šaiposi, bet žino – jam paklus. Gal nukristų netikėtai? Ima siūbuoti ant kulnų. Stipriai sukan-da dantis ir smarkiai užsimerkia, net visu liemeniu persisveria per turėklą, pakibdamas virš vandens – jei tik atleistų rankas, visu kitu pasirūpintų žemės trauka. Bet rankos neatsigniaučia. Niršdamas Izaokas atsimerkia, ir jam prieš akis visu gražumu atsiveria plytinti gelmė. Skrandis sutrūkčioja – gal tai išlikimo instinktas, o gal tik į plaučius plūstantis šaltas oras, nors labiausiai tikėtina, kad noras išsivalyti nuo svaigalų. Izaokas vėl stipriai užsimerkia ir kosėdamas, springdamas, palinkęs virš prarajos, ima vemti. Kai vėl pramerkia ašarojančias akis, skrandžio turinys, įgavęs laisvą pagreitį, skrieja žemyn. Vėjas jį nupučia po tiltu. Vaizdą galėtum pavadinti kone gražiu. Tai, ko vakar prisisiurbė, leidžiasi į ryto miglas. Izaokas tariasi girdįs apgailėtiną tykštelėjimą į upės paviršių. Kas jam atsitiko? Kai nuryja ašaras, gerklėje kyla kitoks tulžies gumulas. Tuščias skrandis sukuriuoja visai kaip juodas gelmių vanduo. Kaktoje tvinkčiojanti vena grasinasi trūkti. Į turėklą jis įsikerta su tokia

jėga, kad šis pjauna pirštus. Ir galop su visu gaištančio elnio bejėgiškumu Izaokas suklinka. Nuo tokio kančios persmelkto riksmo suplasnoję dingtų visi paukščiai, jei tik šalia būtų nors vienas, jį girdintis. Riksmas aidu atsimuša nuo tilto akmenų, nuo miško abiejose upės pusėse, nuo vandens paviršiaus. Prietyla net upės šniokštimas, tarsi būtų suklususi ir ji. Kvapą užgniaučia ir miškas. Laikas, regis, sustoja. O tada, nežinia iš kur, pasigirsta toks pat klyksmas.

Ir štai Izaokas – persisvėręs per seno akmeninio tilto turėklus, vėjyje drykstančia seile virš penkiasdešimties pėdų prarajos – pakreipia galvą lyg smalsus šuo ir įbeda akis į vakarinę apačioje tekančios upės krantą. Įsivaizduokite neįžengiamą mišką, statų šlaitą, apaugusį medžiais, kurių šaknys į vandenį rangosi lyg unguniai. Įsivaizduokite garsą – ne tolimą Izaoko numesto automobilio pypsėjimą ir ne vandens riaumojimą apačioje – bet kraują stingdantį, šiurpą keliantį, kvapą gniaučiantį klyksmą, prieš kurį Izaoko beviltiškumas atrodo apgailėtinais menkas. Taip klykia ne žmogus. Jei Izaokas ką nors nutuoktų apie šunų savižudybes, galbūt saktų, kad klyksmas – miškinės kiaunės. Bet jis nieko apie tai neišmano ir nė neišvaizduoja, koks galėtų būti gyvūnas. Grauzikas? Varliagyvis? Žuvis? Dievaži, joks žemiškas padaras neklykia šitaip. Izaokas dukart lankėsi Vipsneido zoologijos sode, pareigingai peržiūri visus naujausius Davido Attenboro* dokumentinius filmus, bet nieko panašaus ligi šiol negirdėjo. Įsivaizduokite klyksmą, kurį skleidžia ne žmogus, ne gyvūnas ir ne joks tarpinis padaras. Įsivaizduokite, į kokią dumbliną spėlionių upę panardina šis

* David Attenborough (g. 1926) – anglų laidų vedėjas, biologas, gamtos istorikas ir knygų autorius (čia ir toliau – vert. past.).

suvokimas. Bet kas, nepraradęs sveiko proto, susizgribęs nertų į automobilį ir visu greičiu išnyktų nakties tamsoje. Bet Izaoko sveikas protas tyli. Jam pasirodė, kad klyksmas nuskardėjo bejėgiškai, beviltiškai. Dar net nespėjęs nusišluostyti lūpų, jau žino – trauks ten, iš kur girdėjo jį aidint.

Jis persibraukia burną. Ištiesina pečius ir, apimtas nepaaiškinamos pagundos, leidžiasi ieškoti to, kas išleido tą siaubingą garsą. Atsitraukęs nuo turėklų, kelis žingsnius atbulas šliti-niuoja ant kelio, sukdamasis lyg laivas uoste, atsigręžia į tilto galą ir linkstančiomis kojomis traukia tebeypypsinčio automobilio link. Velka kojas per išalusį betoną, jausdamas, kaip dar vienas ledinio žiemos vėjo gūsis bloškia į šalį. Izaokas sukaupia visas jėgas ir kelis kartus atsikvepia, kad paslydęs nedribtelėtų ant kelio – ar dar blogiau – per tilto kraštą. Jis šiaip taip išsilaiko. Tilto gale žengia per pažliugusias gėles, numestas plastikines pakuotes. Pasiekęs pirmą medį, sustoja, trūkšmingai gaudydamas kvapą. Pažvelgia į tamsą už jo. Visos geros pasakos prasideda nuo kelionės į mišką, bet Izaoko istorija vaikams netinka. Jis per senas, kad augtų pas vilkus, per stambus, kad nugarmėtų į triušio olą, pernelyg iškankintas, kad susiviliotų meduolių nameliu. Laimingoji pabaiga jau buvo ir išnyko. Tai ko gi jis traukia į mišką? Izaokas dvejoja, per petį vis žvilgčiodamas į automobilį. Bet, prisiminęs tame riksmo kančią, neria į brūzgynus.

Nusileidus apšarmojusiu šlaitu, kostiumo nugara padengta žaliais samanų glitėsiais. Jis šliaužia per drėgnus lapus ir skinasi kelią pro žemai nusvirusias šakas. Plaštakas ir dilbuis bado dygliai ir vijokliai. Išsiklaipiusios šaknys iš paskutiniųjų stengiasi pargriauti, ir joms ne kartą pavyksta – jo kelnių

klešnės šlapios, o juodi batai šliurpsi lyg žliugsinčios virtuvinės kempinės. Jis pamąsto, kiek reikia sušalti, kad tektų amputuoti kojų pirštus, bet vis tiek stumiasi pirmyn. Miško tyloje, kur net čia pat tekančios upės gaudesį gožia medžių siena, klausosi, ar vėl neišgirs riksmo, kuris daugiau nepasikartojo. Vėl užplūsta abejonė. Šią akimirką nebeprisimena, ko čia atsibeldė. Ar girdėjo riksmą? Ar jį tik susigalvojo? Nejau jis *toks* girtas? Miškas – gūdus ir tamsus, nebūtų keista, jei iškrėstų pokštą. Izaokas apsigrėžia, neatsikratydamas pojūčio, kad iš po šakų jį seka tūkstančiai akių. Galva blaivėja, ir dar neseniai toks puikus sumanymas dabar atrodo niekam tikęs. Žvilgteli ten, iš kur atėjo ar bent įsivaizduoja atėjęs – kur stovi automobilis. Pasižiūri į priekį, bet nebesupranta, ar ten tikrai priekis. Galvoje viskas susipynė. Nebeatsimena, iš kurios pusės čia atkako. Dingteli mintis surikti ir pačiam – gal prisišauktų pagalbą. Tą akimirką apvaizda apie save primena, nutvieksdama dangų pirmąją ryto žara. Tamsa kyla tarytum užsklanda. Pro šakas įspindusi stebuklinga saulės šviesa užlieja miško paklotę. Tada Izaokas jį ir išvysta.

Kiaušinis. Žvilgus daiktas, įsitaisęs laukymės viduryje, užlietas dangiškos šviesos. Ši šviesa, regis, nedera su ryto tamsa, iš kurios Izaokas ką tik išniro, bet juk ir priešais atsivėręs vaizdas nesiderina su logika. Laukymė atrodo iškirsta, nepriekaištingai apskrita, apgaubta visiškos ramybės, o šviesa krinta pro puikios formos properšą medžių skliaute, tarsi koks senovės dievas būtų ištiesęs ranką ir išskobęs vietelę savo brangiausiam... kiaušiniui. Kiaušinis įsitaisęs pačiame viduryje po varvančių lapų ir šakų pastoge ant suplotų brūzgynų, primenančių milžinišką gūžtą. Izaokui dingojasi, kad jis apti-

ko ano pasaulio šventovę, virto senstelėjusia smalsute Dora ir prieš akis regi piratų auksą. Nors kiaušinis visai ne auksinis, o baltas. Tokio baltumo, kaip perlas didžiausioje Žemės austrėje. Ne. Dar baltesnis. Baltas kaip tuštuma. Ovalo formos tyruma, vaikiškomis žirklutėmis iškirpta iš švarutėlio popieriaus lapo, arba akinamo baltumo popieriaus ovalas, prilipdytas laukymėje vaikiškų klijų pieštuku. Tik rasos lašai, virpantys ant balto kiaušinio, Izaoką įtikina, kad čia iš tikrųjų kiaušinis, ir jis trimatis. Pasitrina akis. Kiaušinis vis dar čia. Vis dar trimatis. Ir vis dar įstabaus grožio, kurį dar paryškina purvinai rudi ir blausiai žali atspalviai aplink, ant balto paviršiaus deimantais spindintys rasos karoliukai. Nutviekstas pro properšą lapijos skliaute krintančio šviesos pluošto, jis žėri lyg Fabergé kiaušinis vitrinoje. Tik šis didesnis. Gerokai didesnis. Galėtų siekti ir dvi pėdas.

Pirmą kartą per tris savaites Izaokas pajunta ne vien neviltingą. Keletą kartų sumirksi, pasitrina paraudusias akis. Kas šis naujas jausmas? Ogi sumaištis. Net prasižiojęs jis žvalgosi pro šakas į visas laukymės puses, sukdamas galvą, iš kur kiaušinis atsirado. Žiūri į žemę, ar nepamatys milžiniškų pėdsakų. Užverčia galvą į dangų – gal štai jį užtemdys dar baisesnio padaro šešėlis. Jis prisimena filmą „Juros periodo parkas“, kuriame tiranozauro artėjimą rodo raibuliuojantis vanduo stiklinėje. Bet laukymėje – mirtina tyla, kapų ramybė. Izaoko žvilgsnis vėl nukrypsta prie kiaušinio. Niekaip neįstengia nuo jo atplėšti akių. Kiaušinis traukia nelyg magnetas. Kone hipnotizuoja, kausto, tarsi ta keista akinanti baltuma iš visų gamtos padarų siurbtų visas spalvas. Ant jo nematyti nė kruopelės purvo. O jau dydis! Tokio kiaušinio nepradaužtum šaukštu, pamano

Izaokas. Prireiktų kastuvo, kūjo. Ir kas gi galėtų būti viduje? Koks šios Žemės padaras būtų galėjęs jį padėti? Ogi joks šios Žemės padaras – štai atsakymas. Izaokas nuryja seilę, burnoje staiga pajunta gaižų skonį. Jį apninka nejaukumas. Iš visų klausimų, kilusių, išvydus kiaušinį, jis dar neatsakė į svarbiausią. Kas sukliko?

Izaokas dar kartą nužvelgia laukymę. Kai nuo nervingo trypčiojimo po kojomis trakšteli šakelės, šio garso jis išsigąsta taip, kad pritūpia, susigūžia, rankomis stipriai apglėbdamas kelius. Ir tik kai jau beveik virsta ant šono, rankas išskečia, kad išlaikytų pusiausvyrą – jis net ne smalsutė Dora, o nevykėlis Indiana Džounsas. Izaokas atsimerkia. Nuropoja prie medžio ir užsiglaudęs toliau stebi šešėlius, ar nepasirodys milžinė, dedanti tokius kiaušinius. Vos nuklydęs į šoną, žvilgsnis iškart vėl sminga į kiaušinį. Kartą miesto ūkininkų turguje Izaokas matė stručio kiaušinį, bet šis didesnis keturis, šešis, o gal net aštuonis kartus. Dydžiu turbūt prilygsta dinozauro kiaušiniui. Bet pastarąjį Izaokas matė gamtos istorijos muziejuje. Jis raštuotas, rusvas, bet ne akinamai baltas. Izaokas susimąsto, kas galėtų tūnoti ir perėtis viduje. Prisimena klyksmą, kurio paslaptis vis dar neįminta. Dabar jau ima atrodyti, kad jis buvo ne tiek skausmingas, kiek piktas. Tačiau nors mintis būti sudorotam pterodaktilio ankstesniame gyvenime Izaoką būtų išgąsdinusi, dabar ji ne tokia ir baisi. Vis dėlto evoliucinio instinkto likučiai dar gyvi – štai kodėl jis jau ketina sprukti prie automobilio. Žvilgteli per petį, bet akys vėl nukrypsta į kiaušinį. Gaila, kad jis ne dar didesnis, ne toks milžiniškas, kad virstų ant šono ir lygiu baltu lukštu priplotų Izaoką. Pabaiga būtų tokia lengva. Jei Izaokui pritrūko drąsos pulti nuo tilto, gal žemės trauka

stebuklingai suveiktų priešinga kryptimi. Ar miške krisdamas kiaušinis užmuštų Izaoką Adį? Jei Izaokas Adis miške gaus galą, ar galas ateis ir jo kančioms? Ant tilto jis, regis, stovėjo taip seniai, taip toli nuo čia. Dabar mato tik jį – kiaušinį, o norą mirti nustelbia kitas evoliucinis poreikis: troškimas gyvybę išsaugoti kam nors kitam. Jame prabudo kažkoks priešistorinis motiniškas instinktas. Argi tas riksmas nenuskambėjo bejėgiškai? O motinos juk nematyti? Riksmas bylojo apie skriaudą, netektį. Širdies gilumoje Izaokas žino, kad kiaušinis buvo paliktas. Kaip ir jis. Širdies gilumoje Izaokas jau žino: kiaušinį nešis namo.

Jo vietoje, tegu ir kiaurai permirkusioje, kiekvienas pasielgtų taip pat. O kas belieka? Palikti kiaušinį, kad apkramtytų lapės, išlesiotų pelėdos? Kad jis ir nugaišę šunys taptų pūvančiu minkinių kiaušinių ėdesiu? Jo pasąmonė turbūt mano kitaip. Izaokas net nepajunta, kaip leidžiasi eiti, kojos – taip sunkiai laikiusios ligi tol – jį išvilko iš po medžių ir atvedė į laukymės vidurį. Jis apsižiūri stovįs šalia kiaušinio ir svirduliuodamas šnairuoja, ar tarp medžių neišvys artėjančių plėšriai išskėstų slibino nagų. Izaokas krenkšteli ir, žiūrėdamas į kiaušinį, įtemptai mąsto. Arba įtemptai stengiasi mąstyti, bet nieko nesugalvoja. Galvoje sukasi vienintelė mintis – *kiaušinį pasiimk*. Nervingai kostelėjęs ir paskutinį kartą žvilgtelėjęs per petį, Izaokas apsisprendžia: pasilenkęs kiaušinį pakelia. Jis lengvesnis, nei atrodė. Ir minkštesnis. Iš išorės ne šaltas ir ne kietas, kaip įprasto kiaušinio lukštas, o minkštas, drėgnas, padengtas plaušeliais, lyg pernokęs kokoso riešutas arba iškilusios tešlos kamuolys. Atrodo lyg būtų nuluptas, gal dėl to iš išorės ir panašus į virtą kiaušinį. Ir nors nuo kiaušinio sklinda su niekuo nesupainiojamas šlapio šuns kvapas, šis šuo lavonu tikrai nedvokia. Išorė

šalta ir drėgna, bet iš vidaus einantis karštis byloja apie kažką net labai gyvo. Šis karštis atgaivina miegančią Izaoko raumenų atmintį. Palietus daiktas primena ne tiek miške ant žemės rastą kiaušinį, kiek milžinišką vandens pūslę pūkuotu gaubtu. Kodėl ją prisiminė dabar? Izaokui – dvidešimt devyneri, ir bent dvidešimt metų pūkuotos karšto vandens pūslės jam neprisireikė. Tai kas pakišo šią mintį? Savaiame aišku, ji. Visuomet būna ji. Izaokas dažniausiai kaista, o ji šąla – šaldavo, tad karšto vandens pūslė pūkuotu gaubtu lovoje gulėdavo tarp jų.

Izaoką užplūsta baises jausmas: jį jau pradeda atpažinti. Atrodo, po kojomis miško paklotė ima nykti, kiekvienas medis staiga išplėšiamas iš dirvos, o visa žemė susiploja. Tik Izaokas lieka koks buvęs, o aklina tuštuma jo viduje staugia it tūkstantis žiemos vėjų, atūžusių nuo tūkstančių ledinių upių. Įsivaizduokite visa tai vykstant viename kūne. Iš pradžių Izaokas pajunta drebulį pilve, tarsi pasiekęs aukščiausią amerikietiškujų kalnelių tašką skrandis nebeturėtų kur dėtis, tik žemyn. Ir kai jis neria, iš paskos ritasi ir širdis. Viduje smunka viskas, ir kai atramos taškas po kojomis susvyruoja, Izaokas ima trūksumingai gaudyti orą. Dabar žemės trauka jam tikrai nepadeda. Stovint laukymės viduryje, medis, į kurį anksčiau įsikibęs išsilaikė, per toli. Izaokas žiopčioja tarytum skęsdamas, dūsta, lyg laukymėje trūktų oro. Suklumpa, bet – kažkoks stebuklas! – kiaušinio neišmeta: prie savęs jį spaudžia dar tvirčiau nei lig šiol.

Ką aš darau? – klausia savęs Izaokas, jausdamas, kaip gerklėje stingsta kvėpavimas, o gyslose – kraujas. Vilkėdamas išterliotu kostiumu, klūpo nepažįstamo miško šlapynėje ir glosto milžinišką baltą ant žemės rastą kiaušinį. Verkia, plūstasi ir iš paskutiniųjų gauda orą. *Ką gi reikės daryti?*

*

Kurią laiką Izaokas visiškai sutrikęs. Vos įstengdamas kvėpuoti, vargiai ką įžiūrėdamas, vargais negalais per sužėlusią augaliją yrėsi atgal. Bet, išgirdęs tolimą pypsėjimą, vedamas pro medžius besibraunančios ryto šviesos, galop pasiekė kelią, automobilį ir grįžo į tikrovę.

Įsėdęs į automobilį, Izaokas užsega du saugos diržus. Kodėl, pats nežino. Dar mažiau nutuokia, kodėl atsigabeno ir pakeleivį. Vaizdas tikriausiai kėlė šypseną: auštant iš miško klampojantis Izaokas, besistengiantis kuo patogiau suimti gremėzdišką kiaušinį. Jį laikė taip, kaip, kišenėse ieškant namo raktų, laikomas pirkinų krepšys – nepatogiai persikreipus, nešulį įsispraudus tarp alkūnės ir pasmakrės. Atidaręs keleivio dureles, seną metalinę sausainių dėžutę Izaokas atsargiai perkėlė ant galinės sėdynės, o į atlaisvintą vietą patupdė kiaušinį. Dabar, įsitaisęs vairuotojo sėdynėje, tvirtai spaudžia vairą ir žiūri į save galinio vaizdo veidrodėlyje. Veido oda, kadaise buvusi tamsiai rusvos spalvos, pastaruoju metu papildkšvėjo. Žilsta ir juodi plaukai: voratinkliais draikosi baltos spiralės. Vienintelė ryškesnė spalva – raudona – tvieskia išvargusiose akyse. Marškiniai išsterlioti purvo ir samanų rėžiais, geriausias juodas kostiumas nepataisomai sugadintas, o kaklaraištis per pastarąsias dvylika valandų apskritai kažkur dingo. Praradimų sąrašas dar pailgėjo. Jis įsigijo vienintelį dalyką – maždaug dviejų pėdų aukščio kiaušinį glotniu baltu lukštu, sklaidžiantį stiproką priepiėkio kvapą. Izaokas nenumano, kodėl kiaušinį apjuosė diržu. Gal dėl to, kad nežino, kas viduje, ir nenori visą rytą grandyti trynio (kad ir kas jame būtų) likučių nuo savo ford

fiestos grindų. Izaokas žvilgteli į kiaušinį, į krauju pasrucusias savo akis veidrodėlyje, virš šlapio asfalto kylančią miglą. Iškart įjungia šildymą, o mintyse šmėsteli migloti prisiminimai apie lempas, kuriomis dar mokykloje šildydavo vištų kiaušinius. Prisimena ir lenktynes su kiaušiniais šaukštuose, tą svaigiai plūstantį adrenalina, stengiantis pasiekti finišo liniją, kiaušinio nesudaužius. Izaokas papurto galvą, melddamas, kad tik nebūtų išsikraustęs iš proto. Dar karščiau meldžia, kad rytiniuose keliuose būtų ramu, o tada įjungęs pirmą pavarą nuvažiuoja.

Tiltas – šalia miesto, maždaug už penkiolikos minučių nuo Izaoko namų, prie kurių jis artėja tuščiais lauko keliukais. Laimė, juose ši rytą išties ramu. Pėsčiųjų nematyti, ir Izaokas turi į valias laiko sau, kiaušiniui ir sausainių dėžutei galinėje sėdynėje užduoti visus rūpimus klausimus, besisukančius greitai blaivėjančioje galvoje.

Kas
viduje? Ar jis
pavojingas? Ar kiau-
šinis tuoj skils? Ar jį būtų
buvę geriau palikti miške?
Gal reikėtų nuvežti ten, iš kur
paėmė? Ar, nuvežus atgal, būtų dar
blogiau? Ar kiaušinį vežtis namo –
nusikaltimas? Jei taip, kokia tiki-
mybė būti sučiuptam? Ar dėl to jį
įkalins? Jei taip, kokia bus baus-
mė? Gal kiaušinio atsikraty-
ti? Gal jį *išvirti*? ...
ar *iškepti*?

Izaoko galvoje – visiška makalynė, todėl nė į vieną klausimą atsakyti negali. Tyli ir sausainių dėžutė. Nieko nesako ir kiaušinis: būdamas kiaušinis, kalbėti negali. Bet Izaokas vis tiek beria klausimus vieną po kito, net nežinodamas, ar juos taria balsu. Delnais nervingai tranko vairą, retsykais vis baugiai žvilgtelėdamas į veidrodėlius, ar neišvys mėlynų žiburėlių, neišgirs sirenų kauksmo. Bijosi ne tiek alkoholio matuoklio, kiek būti pričiuptas su tuo, kas tupi keleivio sėdynėje. Ką gali žinoti, gal gabena kontrabandą. Kiaušinis gali būti prigrūstas narkotikų, ginklų arba ir to, ir kito. Gali būti radioaktyvus, kas jį žino. Išgirdęs sirenų ūkimą, patylom nusikeiktų. Policininkas turbūt pabelstų į langą, ir Izaokui tektų jį praverti. Policininkui tarstelėjus: „Toks ankstyvas, sere?“, Izaoką išmuštų prakaitas, o policininkas, suraukęs antakius ir rašikliu mostelėjęs į keleivio sėdynę, pasiteirautų: „Kepsite omletą?“ Izaokas nusikvatotų pernelyg garsiai, išsiduodamas, kad nelegaliai gabena... kažką. Jis įkaušęs gerokai daugiau nei leidžiama. Alkotesteris parodys tiesą, ir kas tada? Izaokas vėl žvilgteli į kiaušinį keleivio sėdynėje. Nori paklausti ir dar kai ko. Būtų įdomu sužinoti, ar kraustosi iš proto. Bet, dar nespėjęs išsižioti, susivokia privažiavęs namus.

Išlipa iš automobilio. Kad jį paliko ant šaligatvio, šiuo metu atrodo visai nesvarbu. Sparčiai kylant saulei, vienintelis jo rūpestis – kiaušinis. Nei šiaip, nei taip pastatytą automobilį ir prastą jo išvaizdą kaimynai nurašys „pastarojo meto įvykiams“. O kaipgi kiaušinis? Apie jį norės daug ko paklausti, bet Izaokas jau suprato, kad į joki klausimą atsakyti negali. Be to, visa tai norėtų pasilikti vien sau. Neatimkite ir jo, paprašo mintyse. Paskubom žvilgtelėjęs užtrauktas aplinkinių namų langų užuolaidas, Izaokas atsega tylųjį pakeleivį ir, dengdamas

kostiumo švarku, takeliu nusineša prie durų. Šį kartą bent jau nereikia sukti galvos dėl raktų, nes durų niekada nerakindavo. Jas stumtelėjęs, pajunta iš kitos pusės įsiremusių kaugę nepaliestų laiškų, sąskaitų ir lankstinukų. Lengvai pamanytum, kad namas apleistas, ir iš dalies tai tiesa, nes Izaokas kojos čia nebuvo įkėlęs jau kelias savaites. Čia jis *ne gyveno*, tik egzistavo. Tačiau namo gyvenimas tęsėsi ir be jo – apie tai bylojo kulkšnis siekianti pašto krūva, nuvytusios, lapus barstančios gėlės ant lentynėlės ir gaižus gendancio maisto dvokas, besiskverbiantis pro praviras virtuvės duris. Kažkur namo gilumoje varva čiaupas, iš kitos pusės sklinda musės zyzimas. Kelias akimirkas apkvaitęs, prasižiojęs Izaokas tik stypso. Apspangęs svirduliuoja su kiaušiniu rankose tarsi laukdamas, kol kas nors ateis pasitikti. Bet niekas nepasirodo. Jam suspaudžia gerklę. Akyse sužvilga ašaros. Prieangyje žvarbu, Izaokui nugarą nukrečia šiurpas. Panašu, kad šaltį jaučia ir kiaušinis – pamažu vėsta iš vidaus. Izaokas vėl prisimena karšto vandens pūslę pūkuotu gaubtu, kurią, kad sušiltų, ji užsikišdavo už pižamos kelnų juosmens. Vaizdas būdavo nekoks. Telefone jis turėjo nuotrauką. „*Nedrišk tos nuotraukos niekur kelti.*“ Jie kvatojo iki ašarų. Jis kaisdavo, ji – šaldavo. Šalo kojos, šalo rankos, lovoje jį tvilkydavusios lyg po čiuziniu pakišti ledo kubeliai. Stengdamasi sušilti, pėdas ji įsprausdavo po jo nuoga koja, o ranką sugrūsdavo po nuoga nugarą. Jis krūptelėdavo, rangydavosi šalin.

„Kodėl tu visuomet tokia šalta?“ – klausdavo.

„*Kaip pažiūrėsi. Kodėl tu visuomet šiltas?*“

Izaokas gailisi, kad nešoko į upę. Jo name – ne šilčiau. Pašto krūvoje kojos klimpsta tartum sniego pusnyje, o iškvėptas oras lediniame koridoriuje virsta garo debesimis. Jam atrodo,

kad ašaros užšals, dar nespėjusios nuriedėti, bet to nenutinka. Šniurkščiodamas žvilgteli į šaltą kiaušinį. Apsidairo. Išpučia akis ir nusikeikia. Iš rankų paleistas kiaušinis krinta į kreditinės kortelės išrašų ir elektros sąskaitų patalą. Izaokas puola laukan, takeliu skuodžia prie automobilio, kurio dvejos durelės likusios atdaros. Čiumpa ant galinės sėdynės tebegulinčią sausainių dėžutę. Šaltą metalinį jos šoną spausdamas prie kaktos, užsimerkia. Užtrenkęs dureles, grįžta ir užrakina duris. Vėl įsibridęs į popierių krūvą, svarsto, ko imtis. Pažvelgia į kiaušinį, nugrimzdusį į laiškų jam prie kojų. Atrodo, kad jo baltumas niaukiasi tarsi blėstanti šviesa. Ko griebtis? Ji būtų žinojusi. Būtų atsakiusi į visus klausimus. Mintyse jis perkrauto ankstesnių jūdviejų pokalbių katalogą, tikėdamasis rasti pravarčios informacijos. Kartą ji papasakojo apie avių ūkyje, kuriame užaugo, našlaičiu likusį jauniklį. Jei koks ėriukas netekdavo motinos, už jo žindymą iš buteliuko būdavo atsakinga ji. Bet sykį vieno ėriuko niekaip nesisekė sušildyti. Jį vyniojo į antklodes, rankšluosčius, susuko į jos lovos užklotą. Viskas veltui. Bet tada kažkam šovė išganinga mintis apie krosnį-orkaitę. Rizikuodami, kad ši avantiūra baigsis avienos kepsniu pietums, jie įgrūdo drebantį padarėlį į šiltą orkaitę. Toks sprendimas buvo geras – ėriuką išgelbėjo. Izaokas, kuris ūkį pirmą kartą gyvenime pamatė tik vėlyvoje paauglystėje, juokdamasis tik purtė galvą ir sakė, kad ji, matyt, augusi Beatričės Poter* pasakoje. Krosnių-orkaičių neturi niekas. O ėriukų nežindo iš buteliukų. Ji tik truktelėjo pečiais ir pasakė: jei tik jis toliau iškištų nosį, pamatytų, kad pasaulyje – gausybė įvairių padarų, ne vien žiurkės ir balandžiai.

* Beatrix Potter (1866–1943) – anglų rašytoja, iliustratorė, geriausiai žinoma kaip vaikų knygų apie gyvūnus autorė.

Izaokas sau už nugaros užšauna duris. Eina į svetainę ir sausainių dėžutę atsargiai deda ant židinio atbrailos. Tada nuo pašto kaugės nukelia kiaušinį. Namas – mažytis, ankštas, virtuvėje tikrai nėra jokios krosnies-orkaitės, nors kiaušinis vis tiek į ją netilptų. Po židinio atbraila įrengtas paprastutis ugnia-kuras – ten Izaokas ir neša kiaušinį. Pro įkypas žaliuzes ima skverbtis saulės šviesa, bet Izaokas nepakelia akių, šviesos nede-ga. Darbuojasi lėtai, tvirtais judesiais. Ant grotelių sukrauna senus laikraščius, užsilikusius prakurus ir uždegęs skubiai užpučia degtuką, kad kambaryje neapšviestų nieko, ko nenori išvysti. Iš visų kampų sugraibęs pagalvėles ir antklodes, ant grindų priešais židinį pakloja kažką panašaus į gūžtą. Įdeda kiaušinį, o ugniai įsiliepsnojus, jį stumteli arčiau. Priklaupęs stebi kiaušinį. Čia, ant svetainės grindų priešais ugnį baltas kiaušinio lukštas šviečia ryškiausiai. Bet tai dar ne viskas. Iš-trūkęs iš šaltos, drėgnos laukymės, priešais traškančią ugnį kiaušinis pagaliau pradeda džiūti. O džiūdamas skleidžiasi. Anksčiau toks glotnus paviršius iš visų pusių atvimpia ir lupasi. Kartu atvimpia ir Izaoko žandikaulis. Gerklėje kyla gumulas, rankos šiurpsta. Jis staiga ima suvokti, kad išorinis kiaušinio apvalkalas – visai ne lukštas, o kailis. Tai, kas buvo sulipę nuo ryto rasos ir miško drėgmės, dabar garbanojasi, visai kaip to vargšo ėriuko kailis orkaitėje. Netikėdamas tuo, ką mato, Izaokas purto galvą. Kiaušinis padengtas išsitaršiusiais baltais gau-rais.

– Kas tu toks? – sušnibžda Izaokas.

Bet kiaušinis tyli, nes vis dar gana panašus į kiaušinį. Dar minutę paklūpėjęs, Izaokas atsitraukia ir įsitaiso ant sofos ki-tame kambario gale. Į kiaušinį spokso dar dvi minutes, o tada

ant kelių užsimeta antklodę. Jis niekada nesuprato, kam tų antklodžių reikia tiek daug – jis kaito, ji šalo – bet dabar džiaugiasi. Dar po trijų minučių akys ima lipti, o ketvirtą minutę jis jau tyso paslikas ir knarkia, nuo sausio pradžios pirmą kartą panirdamas į gilų miegą. Na ir kas, kad jau diena? Snūstantį Izaoką kaip per miglą iš gatvės pasiekia į mokyklą einančių vaikų balsai, pro Venecijos žaliuzes plūstanti šviesa, retsykais krustelinčių malkų traškesys. Kai kiaušinis, dabar susišiausęs kaip iš džiovyklės ką tik ištraukta višta, sujuda, Izaokas jau kietai miega. Iš pradžių atšoka ir, lyg įmantriai atsidarantis dėklas, nuo šono nusilupa viena gauruoto apvalkalo juostelė, paskui atsilaisvina kitas kailio rėžis ir vyniojasi į priešingą pusę. Dabar juda visas kiaušinio apvalkalas, kailinio lukšto juostos sukasi lyg animacinio filmo viesulas smėlėtoje dykynėje. O gal vaizdas panašesnis į nirštančių baltų gyvačių gūžtą, iš kurios visos viena per kitą bando ištrūkti lauk, kol galop susiraizgiusios virsta į kauges ant svetainės grindų. Šis keistas reginys baigiasi vos prasidėjęs. Iš kiaušinio niekas neišsiritu, bet jis atgijo. Ir nors tai, kas liko, vis dar primena kiaušinį, bet jau nebe kiaušinis.

Ugniakure šnypšdama ir traškėdama skyla malka. Tarsi atsiliepdamas kiaušinis atsimerkia.

ANTRAS SKYRIUS

„Ar sėdi?“

Žvelgiant atgal, viskas sugriuvo būtent tą akimirką. Jei paskambinęs žmogus teiraujasi, ar sėdi, akivaizdu, kad naujienos bus prastos. O jei skambina ir to klausia uošvienė, kokios tos blogos naujienos, nujausti nesunku. Beje, visą smagumą prieš daugelį metų sugadino dukra. Tai nutiko, lovoje gurkšnojant kavą, jiedviem kalbantis apie savo tėvų keistybės. Izaoko tėčiui niekaip nepavykdavo žinučių rašyti vien mažosiomis raidėmis, motina patologiškai bijojo šunų – tiek mažų, tiek didelių – užtai kiekviena sodybos katė turėjo vardą ir būdavo šeriama kasdien. Jo uošvis, ėmėsis bent menkiausio darbelio, būtinai niūniuodavo po nosimi net ne dainas, o ausį rėžiančias, tarpusavy nederančių natų simfonijas. O jo uošvienė? Ji niekada tiesiai šviesiai neišrėždavo blogų naujienų, net kai pleistrą mieliau būtų nuplėšęs vienu timptelėjimu. Ne, jai būtinai reikėdavo atsiklausti, ar sėdi.

„Ar sėdi?“

Nuo to skambučio dienos Izaoko protas sustingo ir užšalo, bet akimirkas iki skambučio jis atsimena aiškiai. Pro visu garsu plyšaujantį garsiakalbį liejosi „Italijos kulinarinių dainų“ grojaraštis, kurį Izaokas rimtu veidu pasileisdavo eksperimentuodamas virtuvėje. Jis stovėjo prie darbatalio, užsijuosęs prijuostę ir – vėlgi rimtu veidu – svogūnu ir kalendra pagardintą

Ankstus rytas.

Tiksliau – blogiausias Izaoko gyvenimo rytas. Beviltiškai stovėdamas ant tilto krašto, jis žvelgia į neapbrėpiamą tuštumą ir iš jo krūtinės išsiveržia skausmo kupinas šauksmas. kažkas iš miško gilumos į jį atsiliepia. Skamba neįtikėtinai, tačiau taip Izaokas sutinka naująjį savo draugą – kiaušinį, ir šis atsitiktinis (?) susitikimas pakeičia Izaoko gyvenimą taip, kaip jis nė įsivaizduoti nebūtų galėjęs.

Jaudinantis britų autoriaus ir žurnalisto Bobby'io Palmerio romanas „Izaokas ir kiaušinis“ kviečia į nepamirštamą dviejų bičių lių nuotykių, kurio epicentre – sielvartas, viltis, draugystė ir meilė.

Tai viltinga, nuoširdi ir vaizduotę budrinanti istorija, kuri jaudina ir priverčia susimąstyti. Kartais, norint rasti kelią iš miško, reikia į jį įžengti, kad ir koks tankus bei tamsus jis atrodytų.

